

vezilo

GLASILO BELOKRANJSKE
TRIKOTAŽNE INDUSTRIJE

Vedno več prosilcev za stanovanja

Stanovanjski problemi niso samo problemi sedanjega časa, a tudi ne samo problemi naše družbe. Ta problem obstaja že od nekdaj in bo verjetno ostal za vse večne čase in za vse družbene ureditve. Razlika je le v tem, da se je nekoč človek zadovoljil le s streho nad glavo, danes pa hoče, razumljivo, živeti v udobnih, z vsemi tehničnimi dosežki opremljenih stanovanjih. Takšna stanovanja pa so zelo draga, še posebno v mestih, kjer zaradi majhnega števila zgrajenih stanovanj na leto ni mogoče uporabiti sodobne in cenene gradbene tehnologije. To je značilno tudi za Metliko in je to tudi eden od razlogov, da je kvadratni meter stanovanjske površine v Metliki, če ne najvišji v državi, pa vsaj visoko, tik pod vrhom.

V skladu z razmerami je potrebno oblikovati stanovanjsko politiko, ki naj bi pripeljala do večjega števila stanovanj, ne glede na to, kdo jih gradi in kako. Sredstva, ki se zbirajo v delovnih organizacijah, morajo biti uporabljena na način, ki bo zagotovil največje možno število stanovanj. Za dosežanje politiko ne moremo trditi, da je bila najboljše. Zgrajenega je bilo veliko, tega ne moremo zanikati, lahko pa trdimo, da bi z

vezavo teh sredstev na banki in z lastno udeležbo prosilcev lahko zgradili še veliko več.

V naši delovni organizaciji bi se morali za takšno obliko čimprej sporazumeti, saj je število prosilcev iz leta v leto vse večje. V stanovanjsko varčevanje bi morali vključiti vse prosilce, ne glede na to, če žele konkurirati za dodelitev stanovanja v družbeni lasti ali pa si želijo zgraditi lastno hišo. Kot slabost dosežanj politike ne moremo šteti le razmerja med višino sredstev za družbena stanovanja in privatno izgradnjo, temveč dejstvo, da prosilcem za družbena stanovanja ni bilo treba dati za rešitev svojega stanovanjskega vprašanja niti dinarja, da pa so tisti, ko so reševali svoj stanovanjski problem z gradnjo hiše, dobili največkrat le simbolične vsote kot kredit za pomoč pri gradnji.

Razumljivo je, da v vseh primerih ne bomo mogli uporabiti pravila o varčevanju, saj bi v Metliki težko dobili strokovnjaka, ki bi predhodno namensko varčeval, da bi lahko dobil stanovanje, če bi se zaposlil v Beti. Izjeme bodo vedno, mora pa jih biti čim manj.

Samoupravni organi na ravni TOZD in delovne organizacije Beti so že veliko razpravljali o

tej problematiki in sprejeli smernice, po katerih naj bi se v bodoče združevalo v Beti 20 % sredstev za stanovanja, s katerimi bi reševali kadrovske probleme, ostala sredstva pa naj bi se delila v TOZD. Razmerje med sredstvi za družbeno in privatno gradnjo bodo TOZD prilagajale svojim potrebam. Najpomembnejše pri vsem tem je, da bi ostalo v TOZD 80 % sredstev, s katerimi bi same razpolagale.

Vloga stanovanjske komisije bi bila po novem v tem, da uskladi interese posameznih TOZD s skupnimi interesi ter da pripravi enotne kriterije za pridobitev pravice za družbeno namensko varčevanje. Po enotnih kriterijih bo morala tudi v bodoče ocenjevati stanovanjske razmere prosilcev ter dajati na podlagi vrstnega reda tudi predloge TOZD, da bodo reševali stanovanjske probleme po vrstnem redu.

Z izdelavo enotnih kriterijev – pravilnika o združenem varčevanju bo potrebno pohiteti, saj je vsak dan dragocen. Čim hitreje se bomo odločili za ta način, toliko prej bomo začeli poleg svojih izkoriščati še sredstva banke in tako bomo še hitreje reševali stanovanjske probleme.

JOŽE PANJAN

Vpisovanje posojila je v vsej Sloveniji v polnem teku. Prek televizije, radia in časopisov lahko vsak dan spremljamo, koliko je že vpisanega po posameznih občinah. Občine, na področju katerih so naše TOZD, se že lahko pohvalijo z dobrimi rezultati. Med temi so najboljše Novo mesto s preko 100 %, Metlika ter Črnomelj s preko 90 % vpisa posojila za ceste.

Tudi v Beti smo prispevali svoj delež, saj so vpisali TOZD Kodranka in volna že 90 %, TOZD Pletilnica 96 %, TOZD Barvarna 90 %, TOZD Konfekcija Metlika 92 %, delovna skupnost skupnih služb v Metliki 90 %, TOZD Konfekcija Črnomelj 97 %, TOZD Konfekcija Mirna peč 88 %, TOZD Konfekcija Dobova 82 % in predstavništvo v Ljubljani 84 %. Glede na to, da teče vpisovanje do konca oktobra 1976, bodo lahko vpisali tudi tisti, ki zaradi različnih vzrokov tega do sedaj niso storili.

V našem podjetju smo do 6. 7. 1976 vpisali skupno za 1.728.000 dinarjev posojila. Večina zaposlenih je vpisala približno polovico svojega mesečnega zaslužka. Če bi objavili vse, bi to zavzelo preveč prosto-

Posojilo za ceste

ra, zato objavljamo seznam tistih, ki so vpisali 3.000 dinarjev in več ali pa enomesečni zaslužek: Martina Badovinac, Slavica Bekelja, Anton Bevc, Hermina Bračika, Ivan Brodarič, Jožefa Brodarič, Dragica Crnič, Branko Draksler, Đurda Drukšič, Anton Gašperič, Dalibor Hrste, Martina Jakofčič, Jože Jankovič, Alojz Justin, Francka Karas, Zlata Ladešič, Vida Malerič, Ivan Malešič, Marica Markovič, Anton Matjašič, Stane Mrvar, Dragica Nendič, Darinka Plut, Vlado Skamlec, Mira Srečkovič, Miroslav Štimac, Anton Štrucelj, Anton Tomc, Blagoje Tošeski, Jožica Vandot, Zlata Vrbaneč, Vinko Vučajnk, Slavo Vujasinovič, Drago Žvab.

Ker se je večina zaposlenih odločila, da bomo vplačali posojilo v dvanajstmesečnih obrokih, bomo začeli obračunavati vplačilo posojila pri izplačilih osebnih dohodkov po 1. 1. 1977, drugi pa bodo vplačevali še v letu 1978. Vsakega pol leta bomo na vplačani del posojila dobili obveznice, na podlagi katerih bomo po preteku treh let dobili vrnjen denar. Obveznica bo vsebovala poleg zneska posojila še 10 % obresti na leto.

Če bomo vpisali vsi, bomo imeli lepše in boljše ceste!

TONE TOMC

Ob spomeniku padlim in žrtvam na Lokvici je 4. julija govoril tudi direktor Beti Miroslav Štimac, ki je ob koncu pozdravnega govora predal lokviškim udeležencem NOV borčevski prapor. Na sliki: trenutek po predaji.

Nekaj o kadrovski politiki

Kadrovska politika, ki se sestoji iz jasno napisanih načel in temeljnih odločitev, ki so v skladu z družbenopolitičnimi smernicami in specifičnimi razmerami v organizacijah združenega dela, postaja vse pomembnejši dejavnik pri oblikovanju odnosov v združenem delu.

Po sprejemu nove ustave pa je kadrologija (veda o kadrih) dobila večji poudarek. Poprej smo velikokrat govorili o kadrih in kadrovske službi nasploh, namesto kadrovske politike, kadrovske službe smo uporabljali izraze kot personalna politika, personalna služba in podobno. V sedanjih pogojih, ko pred kadrovske službe stojijo tako pomembne naloge, načrtane v naši ustavi, družbenem dogovoru o nalogah pri oblikovanju in izvajanju kadrovske politike v SR Sloveniji in posebej uresničevanje določil osnutka zakona o združenem delu v praksi izenačevanje personalne službe s

kadrovske ne bi bila samo zmožnost, temveč bi takšno pojmovanje lahko imelo zelo težke posledice. Ne smemo pozabiti, da personalna evidenca samo spremlja stanje in spremembe na kadrovskem področju, kar pa ni dovolj. Takšna služba oziroma personalna evidenca ne more, ne glede na napore delavcev, spremljati lastne kadre in predlagati njihovo napredovanje, še manj pa more v praksi uresničevati smernice in načela kadrovske službe oziroma aktivno kadrovati prek štipendijske politike, kontaktirati s strokovnimi šolami ali drugimi institucijami, ki izobražujejo kadre ter da za svoje potrebe spremlja kadre v drugih organizacijah združenega dela. Tekoča, srednjeročna in dolgoročna kadrovska politika, vse hitrejša podružabljanje kadrovske politike ter oblikovanje in uresničevanje samoupravne kadrovske politike ter oblikovanje in uresničevanje samoupravne kadrovske politike nam nalagajo, da v najkrajšem času storimo kaj več tudi na področju kadrovske službe v naši delovni organizaciji. Splošna je konstatacija v SR Sloveniji, da organiziranje kadrovskih služb poteka počasnije kot to predvideva ustava, partijski dokumenti in drugi pravni predpisi. Res je, da imamo v naši DO po makroorganizaciji in sistemizaciji delovnih mest v okviru kadrovskega in splošnega sektorja oddelke za kadrovske zadeve, oddelke za pravne in samoupravne zadeve, oddelke za splošne zadeve, oddelke za družbeni standard in prehrano ter administracijo (vodja glavne pisarne), toda dejstvo je, da je zasedba delovnih mest, posebno vodstvenih, minimalna. V kadrovskem oddelku delajo tri delavke, od tega dve na personalni evidenci in ena delavka kot personalni referent. Res, da imamo v sestavi SOIS-a tudi oddelke za splošno organizacijo in v sestavi FRS plansko-analitični oddelke ter TOZD izobraževalni center, toda upravičeno se lahko vprašamo ali poleg direktorja kadrovskega in splošnega sektorja ter tri delavke iz oddelka za kadrovske zadeve lahko in dovolj strokovno zadovoljivo vedno večje naloge, ki se postavljajo pred kadrovske službe.

Oblikovanje in izvajanje kadrovske politike, ki sloni na najširših samoupravnih osnovah, je strokovno zahteven in sistematičen razvojni in stalni proces, v katerem sodelujejo številni subjekti, ki prek nosilcev kadrov-

ske politike, to je delovnih ljudi ter njihovih samoupravnih delovnih in družbenopolitičnih organizacij, delegatskih teles in njihovih izvršilnih organov, organizirano odločajo o kadrovski politiki in kadrovskih vprašanjih.

Uspešno reševanje kadrovske problematike in sprejemanje ustreznih kadrovskih odločitev pa je možno le na podlagi strokovne priprave, upoštevajoč skladnost med kadrovskim potencialom in materialnimi možnostmi, pri čemer mora biti kadrovska politika prežeta in usklajena z notranjo strukturo dolgoročnega razvoja, s cilji ekonomske politike in samoupravljanja. Kadrovska politika in iz nje izhajajoče odločitve – kot funkcija samoupravljanja – pa oblikujejo svoje metode in smer razvoja kadrov ter opredeljujejo okvirne naloge in najugodnejše pogoje dela za njeno realizacijo. Prek samoupravnih odločitev se torej oblikujejo ukrepi, ki omogočajo, da se realizirajo kadrovski cilji.

Ena izmed pomembnih nalog v kadrovski politiki je uveljavljanje moralno-političnih kriterijev, posebno še, ko gre za vodilna delovna mesta v TOZD, DO, v družbenopolitičnih organizacijah in na drugih področjih. Na teh mestih morajo biti delavci z jasno razredno in samoupravno usmerjenostjo. S pojmom „moralno-politični kriteriji“ mislimo na odnos do socialistične revolucije, bratstva in enotnosti ter enakopravnosti narodov in narodnosti Jugoslavije, ustvarjalni odnos do samoupravljanja in delitve po delu, odnos do dela, ljudi in sodelavcev, zavzetost za spoštovanje zakonitosti, poštenost, odgovornost za gospodarjenje z družbenimi sredstvi in sposobnost povezovanja pravic z dolžnostmi in odgovornostmi.

Kot je navedeno v prvem delu članka „Nekaj o kadrovski politiki“, objavljenim v „Vežilu“ št. 6/XII, pred kadrovske službe stojijo zares zahtevne in kočljive naloge. Ta zahtevnost je še posebej poudarjena, saj izvrševanje – izpolnjevanje kadrovskih funkcij delavce, ki delajo v kadrovski službi, zelo postavlja (delo z ljudmi, občutljivost posameznikov itd.) Zaradi tega morajo biti delavci v oddelku za kadrovske zadeve dovolj strokovni, moralno-politično neoporečni in predvsem poštenu, nepristranski in samoupravno usmerjeni. Za delo v oddelku za kadrovske zadeve poleg delavcev, ki dobro pozna-

jo proizvodnjo, lastne kadre in organizacijsko strukturo, po strokovni plati lahko uspešno pokrivajo posamezne kadrovske funkcije naslednji poklici oziroma delavci, ki imajo smisel za kadrovske službe in imajo določeno izobrazbo kot npr.: industrijski psiholog, sociolog, socialni delavec, inž. organizacije dela – kadrovska smer, kadrovski analitik, kadrovski evidentirar in drugi.

Kakšna bi bila najugodnejša organizacijska struktura kadrovske službe v naši delovni organizaciji, službe, ki bi v sedanjih razmerah najuspešneje izvrševala vse kadrovske funkcije, je zelo težko določiti, saj to zavisi ne samo od potreb, temveč tudi od možnosti, med katerimi razpoložljivi kadri in povečanje števila delovnih mest v režiji nista tako nepomembni. V sedanji organizaciji oddelka za kadrovske zadeve (sistemizirana delovna mesta) bi bilo nujno zasedati delovno mesto vodje oddelka za kadre in odpreti novo delovno mesto kadrovskega analitika, s tem da bi personalna evidenca postala kadrovska evidenca z vsemi nalogami, ki so neizogibne kot pripomoček pri načrtovanju in smotrni razporejanju kadrov na delo, ter reševanje tekočih kadrovskih zadev. Kakor je navedeno že v tem članku, je v naši delovni organizaciji po sistemizaciji delovnih mest v SOIS, FRS, KSS in v TOZD IC več takšnih, ki posredno ali pa neposredno izvršujejo ali bi morali izvrševati razne kadrovske funkcije. Mogoče so v tem skrite notranje rezerve, ki bi jih bilo potrebno bolj načrtno povezati v eno celoto in tako bolj uspešno in načrtno kot do sedaj voditi kadrovske politiko, politiko, ki bo temeljila predvsem na proizvodnem planu in optimalnem izkoriščanju obstoječih kadrov.

Mogoče bosta ta dva dela članka „Nekaj o kadrovski politiki“ dala pobudo za predlaganje v zvezi z organiziranostjo kadrovske službe tj. dali pobudo za predloge, ki bodo pripomogli k najboljšim rešitvam kadrovske službe v naši DO.

III. in zadnji del v naslednji številki

„Vežila“
D. Ž.

HIŠNIK V DOMU

Dom Partizana bo ostal brez hišnika, zato se odgovorni trudijo, da bi poiskali novega. V domu je treba opravljati hišniške posle, ki so plačani, stanovanje pa je brezplačno. Morda se bo našel kdo iz Beti, ki bi ga stvar zanimala. Interesenti naj se javijo tovarišu Zvonku Pavloviču v skupščini občine Metlika. Zadeva je zanimiva, zato se spleta pohiteti.

ZAHVALA

Ob nepričakovani in boleči izgubi brata Ivana Rusa se zahvaljujem OOS TOZD Konfekcije Metlika, sodelavcem iz konfekcije za podarjene vence, izraze sožalja in za spremstvo na pogrebu.

Dušan Rus

ZAHVALA

Ob boleči izgubi brata Janka se zahvaljujem vsem delavkam iz konfekcije, ki so zbrale denar in mi pomagale. Posebna zahvala sindikatu za vence in podarjeni denar, ter vsem ljudem, ki so se prišli posloviti od nepozabnega brata Janka.

Zahvaljujem se v imenu vse naše družine.

ZORICA BOŽIČ

Ureja uredniški odbor: Slobodanka Videtič, Stevica Medek, Dragica Nenadič, Milan Travnikar, Milan Bračič, Marjan Pavlovič, Ivan Brodarič in Ivan Biščan. Glavni in odgovorni urednik: Toni Gašperič, tehnični urednik: Janez Pezelj. Izdaja Belokranjska trikotna industrija Metlika. VEZILO izhaja enkrat na mesec v 1700 izvodih. Stavek, filmi in prelom Dolenjski list, tiska KNJIGOTISK Novo mesto.

Kako ukrepamo v primeru potresa?

Naravne nesreče, med njimi tudi potres, so človekov stalni spremljevalec. Pogosto zahtevajo številne smrtne žrtve, še več je ranjenih, pa tudi gmotna škoda je velika. Potresa ni mogoče preprečiti, pač pa je mogoče posledice omiliti, če vemo, kako se moramo ravnanjati in kaj moramo storiti. Posledice je mogoče v dokajšnji meri omiliti tudi s hitrim in dobro organiziranim reševanjem. Da pa bomo lahko pravilno ravnali v primeru nesreče, moramo o potresu vedeti kaj je in kako nastane.

Do potresa pride zaradi delovanja notranjih zemeljskih sil, to pa se v obliki potresnih sunkov prenaša po zemeljski skorji na njeno površino. V Sloveniji so močni rušilni potresi možni v Ljubljanski kotlini in njeni širši okolici, v okolici Brežic, v dolini Temenice med Trebnjem in Mirno pečjo ter v južnem delu Bele krajine. Navedeni so samo predeli, ki so za nas zanimivi in vidimo, da smo vsi na potresnem področju.

Močni potresi se skoraj vedno pojavljajo v več zaporednih sunkih, ki si sledijo v krajših ali daljših presledkih in so različno dolgi. Navadno jih spremlja bobnenje v notranjosti zemlje.

Močan potres poškoduje ali poruši zgradbe, ruševine pa pod seboj zasujejo ljudi, ki so bili v njih. Ker so poškodovane električne in plinske napeljave, peči in dimniki, ob potresu radi nastanejo požari. Poškodovano je tudi vodovodno omrežje in kanalizacija. Izplaka okuži ali zastupi vodo, ki je zato začasno neuporabna.

V zgradbah so za potres najbolj občutljivi vogalni deli, stopnišča, dvigala, balkoni in stropi v velikih prostorih, zato

se je ob potresnih sunkih nevarno zadrževati v teh delih zgradb.

Če ste ob potresu v zgradbi, se ravnajte po naslednjih navodilih:

Brž ko začutite prvi potresni sunek, pohitite med podboje vrat v nosilnih zidovih, v ozek hodnik ali drug manjši prostor, če pa to ni mogoče, se vlezite pod trdnjše kose pohištva ali ob nje. Le če ste v pritličju in blizu vrat, lahko pohitite na prosto, vendar se ne zadržujte v bližini stavbe, da vas opeka ali drugi predmeti, ki bodo morda padali s stavbe, ne poškodujejo.

Takoj ko mine prvi potresni sunek, (ali sunki) po najkrajši poti zapustite stavbo. Poslužite se vseh izhodov, tako vhodnih vrat in tudi zasilnih izhodov. Na splošno naj vladata red in disciplina, ker bodo v primeru brezglavega bega izhodi zatrpani in ne bodo mogli vsi zapustiti prostorov. Pri tem ne trajte časa z oblačenjem in iskanjem raznih reči. S seboj vzemite le najnujnejšo obleko in odejo. Z višjih nadstropij se ne spuščajte z dvigalom, ker se utegne zgoditi, da vam prav dvigalo onemogoči umik. Pomagajte na prosto tudi otrokom in tistim, ki so potrebni pomoči.

Če je kdo zasut pod ruševinami, mu s tovariši skušajte pomagati. Če bi vaša pomoč ne zadostovala, obvestite o tem najbližji štab ali enoto civilne zaščite.

Če se zaradi rušenja znajdete v oblaku prahu, si zavežite čez nos in usta robec ali kakršenkoli kos prepustnega blaga. Tako se zavarujete, da ne boste vdihavali preveč prahu.

Če ste zasuti, skušajte odstraniti ruševine, in sicer tam, kjer

so najbolj razrahljane, ali pa se poskusite rešiti skozi morebiten prazen prostor v ruševinah. Pri tem bodite zelo previdni, da ne sprožite ruševin, ker vas lahko huje poškodujejo. Če se ne morete rešiti, varčujte z močmi in v primernih presledkih kličite na pomoč ali udarjajte s trdim predmetom na čvrste dele ruševin. Če ste ranjeni in močno krvavite, zaustavite kri. V zgradbah s plinsko napeljavo ne prižigajte ognja, da ne povzročite eksplozije, če je napeljava poškodovana.

Reševanje ob hudem potresu je dolgotrajno in zapleteno. Pri tem je neposredno po potresu potrebno storiti predvsem naslednje:

- zapreti centralne vodovodne in plinske zapore na prizadetem predelu ter izključiti električni tok, da s tem preprečimo nadaljnje poškodbe in nesreče, ki bi nastale zaradi okvar na napeljavah;

- hitro poskrbeti za reševanje zasutih ter ljudi iz višjih nadstropij poškodovanih stavb, kakor tudi za prvo laično in medicinsko pomoč ranjencem; v reševanje je treba vključiti vse enote civilne zaščite s prizadete in širšega območja, specializirane tehnično-reševalne enote in zdravstveno službo; ker bo reševanje potrebno nadaljevati ponoči, je treba takoj poskrbeti za razsvetljavo, zlasti začasnih zdravstvenih ustanov, ruševin, na katerih bodo reševalne enote nadaljevale reševanje, ter delovnih prostorov štabov; za to uporabimo električne agregate, žaromete motornih vozil, lahko pa svetlobna telesa namestimo tudi zunaj žarometov in napeljavo iz vozila do njih improvziramo;

- omejiti in pogasiti morabitne požare, ki so nastali na prizadetem predelu;

- odstraniti ljudi od poškodovanih zgradb in jim preprečiti vstop vanje; novi potresni sunki bi namreč utegnili poškodovane zgradbe porušiti in tako bi nastale dodatne žrtve;

- poskrbeti za red in varnost na prizadetem področju, zlasti pa zavarovati poškodovane trgovine, skladišča in zgradbe, v katerih so denarni in podobni zavodi;

- poskrbeti za oskrbo prebivalstva na prizadetem področju, zlasti s hrano in vodo; v hladnem vremenu naj bo hrana topla;

- čimprej je potrebno popraviti poškodovane komunalne naprave, zlasti vodovod in električno napeljavo.

B. C.

OBISK

Pred časom so nas obiskali gasilci prostovoljnega gasilskega društva iz Litije. Sprejel in vodil jih je namestnik poveljnika tovariš Ivan Hočevar. Obisk je bil zelo kratek. Pogovarjali smo se o požarni varnosti. Zanimalo jih je predvsem, kako delamo, kako se udeležujemo vaj, kakšne uspehe imamo na tekmovanjih in podobno. Litijani so nam predstavili svoje društvo in izrazili željo, da bi jih v kratkem obiskali. Obljubili smo jim.

IVAN HOČEVAR

PLANIRANJE PROIZVODNJE

Pravkar izdelujemo organizacijski model planiranja proizvodnje, ki zajema pet med seboj povezanih in odvisnih področij, in sicer kreacijo, pripravo, nabavo, proizvodnjo in prodajo. Vseh pet omenjenih funkcij mora biti rokavno usklajenih, če hočemo, da bo naš izdelek ob pravem času prišel do trgovske hiše in do končnega potrošnika. Projekt planiranja točno določa roke, aktivnost in odgovorne osebe, ki morajo svoje delo pravočasno končati, da lahko drugi nadaljujejo.

Vse skupaj je na prvi pogled zelo preprosto. Če pa pogledamo, koliko različnih proizvodov po zaporednih fazah mora teči vzporedno, je planiranje dovolj komplicirano. Prevladujoči so trije pogoji: zadostiti moramo potrebam na tržišču, enakomerno zasesti zmogljivosti in doseči zaželeni dohodek. Ta izhodišča pa so si največkrat zelo nasprotujoča.

Pri vsem tem ima najpomembnejšo vlogo subjekt. Vodstvo marketinga in tehničnega sektorja se medsebojno dogovarjata in iščeta najboljše rešitve. Čeprav mora biti sistem planiranja v naši delovni organizaciji zelo elastičen glede notranjih in zunanjih vplivov, zahteva natančno delitev dela in odgovornosti za soodvisna delovna področja. Strokovne službe v TOZD imajo nalogo uravnavati in voditi proizvodni proces v okviru planskih nalog.

Z uresničitvijo projekta planiranja se morajo znižati nekatere zaloge, ki nastajajo zaradi ozkih grl in povečati prodaja zaradi doseganja planskih rokov proizvodnje. Od uspešnosti sistema planiranja in organizacije proizvodnje je odvisno naše celotno poslovanje.

NIKOLA PODREBARAC

Košarka se odlikuje po izredno atraktivni igri, v kateri prevladujejo hitre akcije, visoki skoki in natančni meti. Na sliki je prizor iz enega od letošnjih srečanj slovenskega dvoranskega prvenstva.

0 družbeni samozaščiti

Pripravlja se osnutek republiškega zakona o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah. Koordinacijski odbor za družbeno samozaščito pri RK SZDL Slovenije je zadnje dni junija letos razpravljal o osnutku zakona o družbeni samozaščiti, varnosti in notranjih zadevah, tako da bo v naslednjih mesecih organizirana javna razprava o osnutku zakona, koordinacijski odbor pa bo zbral pripombe. Predvideva se, da bo zakon sprejet letos v jeseni.

Na seji so razpravljali tudi o programu koordinacijskega odbora za obdobje 1976/77 ter sprejeli naslednje konkretne naloge: obveščati javnost s področja družbene samozaščite, vnesti v učne programe osnovnih, srednjih, višjih in visokih šol tudi snov s tega področja, spodbujati raziskave o družbeni samozaščiti in drugo.

Tudi v naši delovni organizaciji smo na tem področju že veliko naredili, tako na organizacijskem kot tudi na področju vzgoje in obveščanja delavcev o družbeni samozaščiti. Pripravljamo tudi pravilnik o družbeni samozaščiti.

D. Ž.

NEODGOVORNOST

Zadnji čas — in ne morda samo zadnji čas — smo opazili, da se delegati samoupravnih organov, vodilni in vsi tisti sodelavci, ki morajo poročati na različnih sejah, neredno udeležujejo sklicanih sestankov. Tako pride do nesklepčnosti in do ponovnega sklica, kar zavlačuje sprejemanje in izvajanje sklepov. Zavedati bi se morali svoje samoupravne odgovornosti in v bodoče se izostajanje ne bi smelo več ponavljati.

Prave besede niso nikoli odveč

Dandanes velikokrat pravimo, da bi bilo precej bolje, ko bi pozabili na „govorance“ in se v času, ko ugotavljamo, da je nizka storilnost skorajda nepremostljiva hiba našega gospodarstva, posvetili delu. Vseeno pa ne bi bilo napak, ko na delovnih mestih le ne bi skoparili z besedami.

V mislih imamo tokrat le nekaj stavkov, ki naj bi jih vedno izmenjala delavca, predstojnik z delavcem ipd. Pa ne zgolj čenče, vljudnostne fraze, pač pa poštene pohvale, pripombe in kadarkoli je potrebno, tudi graje. Javno izrečena pohvala je lahko za marsikoga sila spodbudna in je vredno plačilo za delo, ki ga delavec večkrat pričakuje, če svoje delo dobro opravi. Potemtakem s takšnimi pohvalami ne bi smeli varčevati, pač pa jih ob pravem času večkrat uporabiti.

In kadarkoli že pride do

„pohvalnih“ pogovorov, oziroma do kritik, morajo biti pripombe dodobra utemeljene in verjetno je prav tu razlog, da se takih pogovorov preveč radi ognemo in nanje pozabljamo. Vemo, da je resnica, povedana človeku v obraz, veliko boljša, kot pa šepetanje za hrbtom. Pri vsem tem moramo vedno vedeti, da gre za nekakšno opozarjanje na pomanjkljivosti, za pohvalo, ki največkrat vodi k višji produktivnosti in kakovosti dela ter konec koncev tudi za krepitev tovarištva.

Na različnih sestankih smo že večkrat slišali, da smo skopi tudi z grajami. Bojimo se jih, pravzaprav se bojimo zamere, ker gre za odkrito konfrontacijo. In tako se iz dneva v dan ponavljajo stare napake. Največjo napako pa delamo takrat, kadar zamižimo pri mladem delavcu ali delavki, ko predstojniki brez slabe vesti do-

puščajo, da delajo napake. Delali jih bodo toliko časa, dokler jih ne bo nanje kdo opozoril.

In za konec — prav gotovo morate tudi v priznati, da niste zadovoljni, če na vaše delo ni nikakršnega odziva in da ste veseli, če ste se s svojim delom izkazali in če ste bili za uspeh javno pohvaljeni, ali pa ste se samo odkrito pogovorili s predstojniki. Potemtakem si pohvale ne moremo kupiti kot zavojček cigaret, ampak jo moramo zaslužiti z dobrim in požrtvovalnim delom. In tisti, ki so bili za svoje dobro delo že pohvaljeni, nagrajeni, vedo povedati, da zna biti prava beseda ob pravem času čisto nekaj drugega kot „rdečak“ ali dva v kuverti ob koncu meseca. Zato ne bi bilo napak, ko bi pri delu večkrat pomislili na „pravo“ besedo, kajti prave besede niso nikoli odveč.

Mladi gradijo na temeljih revolucije

Na minuli proslavi v počastitev dneva borca na Lokvici je bilo približno 2000 obiskovalcev, med njimi pa je bil tudi narodni heroj Jože Borštnar, ki je imel krajši zanimiv govor. Ob koncu kulturnega programa je narodni heroj z veseljem privolil, da bi v „Vežlu“ objavili nekaj njegovih misli iz govora.

„Prebivalstvo lokviške krajevne skupnosti se je, kot vse vasi sedanje metliške občine, kmalu po kapitulaciji fašistične Italije odločilo za boj proti okupatorju. Komunisti iz Metlike, zlasti Jože Slanc, Anica Ivec in dr. Lojze Mihelčič so bili tisti, ki so utrjevali prve zveze in stike tudi na Lokvici. Osvobodilno gibanje je tako hitro zorelo, da so bili že v jeseni 1941 ustvarjeni pogoji za ustanavljanje prvih odborov OF, SPZZ, mladine, partijskih organizacij itd. Tako je bil konec novembra 1941 ustanovljen prvi odbor OF za Lokvico in Trnovec, ki so ga vodili Žan Nemanič, Tone Pezdirc, Jože Kocbek, Karel Požeg in Jože Nemanič. Ta odbor je bil dobro organiziran in zelo aktiven. Njegova največja zasluga je, da je s svojim političnim delom preprečil poskuse ustanavljanja izdajalske bele garde in tako ohranil enotnost ljudstva v borbi proti okupatorju. Sicer pa je podatek, da

je dal vsak deseti prebivalec življenje, dovolj zgovoren dokaz o zavednosti Belokranjcev...“

Nato je narodni heroj govoril o sedanjosti in poudaril: „Bela krajina ni več zaostala, siromašna, lačna in brezposelna. Ni več osamljena pokrajina nekje na robu domovine, ampak je gospodarsko tesno povezana z vrtinci gospodarstva tako v

ceiotni Jugoslaviji kot v svetu. Naša generacija, ki je šla skozi borbo, kateri ste pripadali tudi vi, padli tovariši, je postavila temelje novi socialistični samoupravni družbi, mlajša, ki nadaljuje naše delo, zida vedno nova nadstropja na temeljih, ki jih je zabetonirala naša revolucija. Prepričani smo, da bodo naše mlade generacije branile in čuvalje priborjene sadove.

Godba na pihala ali pihalni orkester iz Metlike je ena redkih amaterskih skupin, ki redno vadi in nastopa že vsa povojna leta. Fantje so si omislili nove poletne uniforme: Labodove srajce, Novoteksove hlače, kravate Svilanit. Imenovana podjetja tako pomagajo ljubiteljem „kovinske“ glasbe. (Foto: Branko Herak)

Kdor vpiše, misli na prihodnost!

Vpisujemo posojilo za ceste, zato smo povprašali nekatere naše sodelavce:

- kako ocenjujete razpis posojila za izgradnjo cest?
- katere ceste bi bilo po vašem mnenju treba najprej urediti?
- kaj menite o ljudeh, ki niso vpisali posojila?

DRAGICA BAJUK, delavka TOZD Kodranka in volna: Razpis posojila za izgradnjo cest ocenjujem pozitivno, vendar dvomim, da bomo zbrali s posojilom dovolj sredstev, da bi zgradili oziroma temeljito popravili vse predvidene ceste. Menim, da bi bilo najprej treba urediti vaške ceste in zgraditi čimveč kilometrov modernih avtocest, medtem ko bi prišel regionalne ceste na vrsto pozneje. Sicer pa so že več ali manj urejene.

Kdor ni vpisal posojila, je človek, ki misli le na sedanjost in premalo na prihodnost. Ti enostavno nočejo razumeti, da se število udeležencev v prometu iz dneva v dan veča, na drugi strani pa izgradnja cest močno zaostaja za tem tempom. Posledica tega so seveda pogostne prometne nesreče in ne nazadnje tudi smrtne žrtve. Veliko pa je tudi takšnih, ki imajo majhne osebne dohodke. Takšni se za posojilo bolj težko odločijo.

BISERKA OVINČEK, konfektionarka v TOZD Konfekcija: Razpis posojila za ceste je zelo resna zadeva. Menim, da je to trenutno edini način, s katerim bomo v kratkem času vsaj malo modernizirali naše ceste.

Danes ima že veliko ljudi svoje jeklene konjičke in ti bolj veselo tečejo po asfaltu kot po makadamu. Najprej bi bilo treba urediti občinske ceste, se pravi, da bi jih bilo treba temeljito popraviti. Pri načrtu, kje začeti z delom, smo morda pozabili na zapostavljene, toda lepe koticke, zanimive za turizem.

Razumem, da niso vpisali posojila ljudje z nizkimi osebnimi dohodki. Imajo družine, za katere je treba skrbeti, denarja pa ni nikoli dovolj.

ANICA GORNIK, delavka v TOZD Barvarna: Razpis posojila za ceste se mi zdi edina rešitev, da bomo dobili tudi mi malo boljše ceste, kot jih sicer imamo. Tak način zbiranja sredstev se mi zdi zelo dober, kajti z denarjem se nekaj naredi, posojilodajalec pa tudi ni prikrajšan, kajti izposojeni denar dobi čez čas vrnjen. Mislim, da bi bilo treba najprej urediti občinske ceste, republiške in moderne avtoceste pa naj bi prišle na vrsto pozneje.

Obsojam tiste, ki imajo dovolj denarja, pa niso hoteli vpisati posojila za izgradnjo cest, in razumem tiste, ki životarijo iz meseca v mesec ter pazijo na vsak dinar. Slednji ne morejo vpisati.

ZLATKO BUKOVEC, pletilec v TOZD Pletilnica: Pametno je tole posojilo za ceste. Je pa vprašanje, kako bodo zbrana sredstva uporabljena. Upam, da pametno. Živim v sosednji Hrvatski in sem tako prikrajšan za vse, kar bo pri vas s posojilom zgrajenega. Da, vpisal

obnovljene. Po mojem bi bilo treba najprej urediti vaške poti, ceste, kajti vaščani so pripravljeni poleg posojila prispevati še iz lastnega žepa. Želja po asfaltu je med vaščani vroča in nepopisna. Dali bi vse.

Posojila niso vpisali v glavnem tisti z nizkimi osebnimi dohodki. Te moramo razumeti. Poznal bi se jim vsak manjkajoči dinar.

MARJANA ŠUKLJE, delavka v TOZD Konfekcija: Posojilo za ceste je dober način, saj bo posojilodajalec dobil čez čas denar nazaj. Spet se bo pokazalo, da je v slogi moč. Več denarja bomo zbrali, več cest bomo lahko uredili. Najprej bi morali urediti občinske ceste, kasneje republiške ter moderne večpasovne avtomobilске ceste.

To, da nekateri niso vpisali posojila, se mi ne zdi prav. Vsi bi se pač morali zavedati, da je izgradnja domovine naša skupna zadeva.

Tekst: Janez Žele
Slike: Branko Herak

zdi dober, kajti pri tem ni prikrajšan nihče, ceste pa bodo tako hitreje zgrajene in

Kdor vpiše, misli na prihodnost!

Rak glave in vratu

Kadar govorimo o raku glave in vratu imamo v mislih predvsem zločeste tvorbe, ki zrastejo v ustih, žrelu, v nosu, v obnosnih votlinah, v grlu in v slinavkah ter v žlezi ščitnici. Sem ne prištevamo tumorjev živčnega sistema. Rak glave in vratu zavzema v Sloveniji približno 7 – 8 % vseh rakavih obolenj. Večinoma zbole starejši ljudje, moški 2,5-krat več kot ženske. Najpogostejše se javlja rak v grlu, na ustnici in v ustni votlini. Drugod se javlja redkeje.

KAJŠNA SO ZNAMENJA:

Začetni rak v tem področju je najčeste podoben majhni razjedi ali zatrdlinici. Razjeda je navadno rahlo vneto in zato boli, posebno kadarkoli žvečimo ali požiramo trdo ali začinjeno hrano. Majhna zatrdlina na glasilski povzroči hripavost. Te težave se lahko bolj ali manj omilijo na antibiotsko ali drugačno protivnetno zdravljenje, ki ga je predpisal zdravnik, vendar se kmalu ponovijo in se stopnjujejo z rastjo tumorja. Zato je nujno, da ponovno obiščemo zdravnika in se posvetujemo z njim. Ta bo poslal bolnika s sumljivo razjedo, ki se noče zdraviti, k ustreznemu specialistu na odvzem materiala iz razjede za preiskavo pod mikroskopom. Šele tako lahko z gotovostjo ugotovimo rakavo obolenje. Večkrat pa razjedi ali zatrdlini ne občutimo dokler niso tako velike, da začno vraščati v mišičje jezika ali žrela in s tem otežkočajo požiranje in govorjenje. Vraščanje v živce ali v kost povzroča navadno precejšnje bolečine. Zaradi svoje velikosti lahko tumor ovira tudi dihanje ali pa povzroča bolniku občutek tujka. Pod brado in na vratu velikokrat najdemo povečane, trde bezgavke. Mnogokrat so šele povečane bezgavke povod za to, da bolnik obišče zdravnika, ker nima nobenih drugih težav.

KJE SO VZROKI ZA NASTANEK?

Vzroka za nastanek raka ne poznamo. Rak se lahko razvije iz navidezno nespremenjene sluznice brez vidnega vzroka. Včasih njegov nastanek pospešujejo naslednje okoliščine:

1. škrbine ali slabe zobne krone, ki dražijo in ranijo sluznico jezika;
2. slaba proteza, ki draži in tišči dlesni;
3. pri nekaterih je najti na sluznicah belkaste, nekoliko zadebeljene lehe, ki jih strokovno imenujemo levkoplakije. Bolniku ne povzročajo nobenih težav, a se z leti iz nekaterih razvije rak;
4. alkoholizem in kajenje zelo verjetno pospešujeta nastanek raka v ustni votlini, žrelu in grlu.

KAKO PREPREČIMO RAZVOJ RAKA GLAVE IN VRATU?

Iz navedenega lahko povzamemo, kaj moramo storiti, da preprečimo nastanek raka: skrbeti moramo za urejeno zobovje in zobne proteze, opustiti tobak in alkohol, levkoplakije pa morajo biti pod redno zdravniško kontrolo.

KAKO ZDRAVIMO RAK GLAVE IN VRATU?

S pravilnim načinom zdravljenja je možno ozdraviti 70 – 90 % bolnikov z zgodnjim rakom. Operacija ali obsevanje sta v teh primerih približno enako uspešna načina. Ker posledice operacije v nekaterih primerih hudo motijo ozdravljenca, se pri nas kot drugod po svetu pri določenih zgodnjih primerih raka glave in vratu raje odločimo za obsevanje, čeprav je dolgotrajnejše.

Napredovalega raka moramo zdraviti s kombinacijo obsevanja in operacije. Samo obsevanje ali sama operacija nudita premajhno verjetnost za ozdravitev. V napredovalih primerih si velikokrat pomagamo tudi s citostatiki t.j. zdravili, ki uničujejo predvsem rakave celice.

Zdravljenje je treba skrbno načrtovati za vsakega bolnika posebej. Načrt za celotno zdravljenje napravi radioterapevt in kirurg skupno, potem, ko sta s pregledom bolnika in njegovih rentgenskih slik ugotovila razsežnost obolenja in ko poznata mikroskopsko diagnozo tumorja. Seveda je tak postopek možen le v tistih bolnišnicah, kjer so ustrezni specialisti in ustrezna oprema. Z ustreznimi specialisti in z zadostno opremo za diagnostiko in zdravljenje razpolagajo le večje ustanove. Zato ne presenečajo statistični podatki Svetovne zdravstvene organizacije, ki govore, da je zdravljenje raka v večjih ustanovah uspešnejše. V Sloveniji imamo potrebne strokovnjake in vso potrebno opremo za zdravljenje raka le v Ljubljani.

KAJ LAHKO PRIČAKUJEJO BOLNIKI?

Verjetnost, da bo bolnik ozdravel, je bistveno večja, kadar se začne zdravljenje v zgodnjem obdobju obolenja oziroma takrat, ko je tumor še majhen in se ne širi v okolišna tkiva. Pri takih bolnikih smemo izpostaviti obsevanju manj tkiva oziroma smemo odstraniti manj tkiva, če bolnika operiramo. Razumljivo je, da so tudi nezaželene posledice zdravljenja za ozdravljenca manjše in se dajo zlahka prenašati.

Pri bolnikih, kjer se je bolezen že razširila v okolišna tkiva ali v bezgavke, so uspehi zdravljenja slabši, vendar je možno ozdraviti tudi precej takih bolnikov. Posledice zdravljenja so za ozdravljenca, ki so imeli napredovalega raka, bolj neprijetne še vedno sprejemljive. Večina zdravljenec se lahko ponovno vključi v delo in družbo.

Mnogi bolniki zanemarljivo sprejembe in občutke, ki so značilni zgodnjega raka, ker ne vedo, da so lahko nevarne. Drugih pa je raka strah, da ne gredo k zdravniku, ker se boje, da bi jim potrdil sum na raka. Eni in drugi bi se morali zavdati, da rakavo obolenje navadno hitro napreduje in da je vsako čakanje zelo nevarno. V današnji dobi je mogoče raka ozdraviti, zlasti če, če pričnemo z zdravljenjem pravočasno.

dr. MARJAN BUDIHA

Rak debelega črevesa in danke

Debelo črevo in danke predstavljata približno 150 cm zadnjega dela prebavnega sistema. Poleg nešteti, za prehrano važnih opravil, oblikujejo ta dva predela črevesa tudi blato. Pojav rakavih obolenj na tem delu črevesa je pogosten in število obolenj iz leta v leto narašča. V Sloveniji odkrijemo na leto blizu 3800 novih bolnikov, obolelih za rakom, in od teh jih boluje za rakom debelega črevesa in danke okoli 280. Ta številka jasno opozarja na resen problem, ki ga predstavljajo ta obolenja.

Če se hočemo z boleznijo spoprijeti in jo uspešno zdraviti in ozdraviti, je nujno potrebno, da jo pravočasno spoznamo. Pri tem sodelujeta vedno bolnik in zdravnik. Bolnik namreč gre po nasvet k zdravniku, ko je zapazil v svojem organizmu taka znamenja, ki jih do tedaj ni opazil in so mu neprijetna. Eno od njih je tudi bolečina. Bistvenega pomena je, da bi bil čas, ko bolnik sam odkriva, da se v njem nekaj dogaja, kar mu je bilo doslej neznano, čim krajši. Prepogosto bolnik svojo neprijetno in skrb vzbujajočo skrivnost zapira vase in jo vtakne v predal z naslovom „neprijetnosti“. Navadno je dolga pot od tu do zaupnega pomenka s prijateljem in končno z zdravnikom. Zato je cilj zdravstvene vzgoje predvsem, da se čas od pojava prvih znanih bolezni pa do posveta z zdravnikom čim bolj skrajša.

KAJ VEMO O VZROKIH?

Kaj povzroči rakavo bolezen črevesa in danke, danes še ne vemo. Vemo pa, da obstajajo predrakava obolenja tega predela črevesa, ki so nagnjena k temu, da se izrodijo v rakava. To pa seveda ne pomeni, da se tako obolenje vedno spremeni v raka. V predrakava obolenja debelega črevesa in danke sodijo dolgotrajna vnetja sluznice in polipi. Bolnike s takimi obolenji moramo imeti pod stalnim nadzorom.

ZNAMENJA

Kakšni so znaki raka in kateri znaki naj nas navedejo na misel, da je nekaj v našem debelem črevesu narobe?

Prehod iz zdravja v bolezen je vedno prikrit. Kmalu pa bolezen nanašanja vrsta znamenj, ki so dokaj značilna.

Posebno pozorni moramo biti na motnje prebave z zaprtjem, tope, nedoločene bolečine v trebuhu, driske, ki se pojavijo za dolgotrajnejšim zaprtjem in na to, da bolniki tudi po odvajanju blata ne občutijo olajšanja, kot so ga bili navajeni čutiti poprej. Bolniki občutijo v trebuhu pritisk, tiščanje, napetost, krče, po jedi se jim spahuje, lahko tudi bljujejo. Pojavi se izguba apetita, hujšanje, slabokrvnost, splošna slabost z utrujenostjo, duševno nerazpoloženostjo in zmanjšano zbranostjo. Važno je, da bi vsakdo opazoval svoje blato, posebno pa še, če ima težave v trebuhu. Blato je lahko smolasto, črne barve, vodeno, smrdeče, ali pa mu je primešana sveža kri; lahko postane tenko kot svinčnik ali podobno kozjemu blatu. Če bula na debelem

črevesju naraste, jo včasih otiplje že sam bolnik. Čeprav opazimo vsa ta znamenja, to še ne pomeni zanesljivosti, da ima bolnik že raka, pač pa nam je opozorilo, da moramo temeljito pregledati debelo črevo.

Izkušnje nam kažejo, da je obdobje od tedaj, ko bolnik opazi katerega od naštetih znakov, do posveta z zdravnikom po večini zelo dolgo, pogosto traja 9 mesecev in več. Bolnik bi moral biti urnejši, to pa bo možno le, če bo seznanjen z znaki bolezni in če bo bolje opazoval nenavadna dogajanja v svojem organizmu.

Ustrezni strokovnjak ima na voljo instrumente, s katerimi lahko pregleduje notranjost debelega črevesa in danke. Če odkrije, da gre za raka, se z bolnikom pomeni o predvidnem zdravljenju in o tem, kakšne bodo morebitne posledice.

ZDRAVLJENJE

Kot pri vseh rakavih obolenjih imamo tudi pri raku na debelem črevesu in danki na voljo tele načine zdravljenja: kirurško, zdravljenje z obsevanjem in zdravljenje s kemičnimi sredstvi, tako imenovanimi citostatiki.

Najbolj zanesljivo in zato na prvem mestu je še vedno kirurško zdravljenje. Do XIX. stoletja je veljalo mnenje, da rakave bule na debelem črevesu ni mogoče kirurško odstraniti. Prvo operacijo take bule so izvršili šele 1833. leta v Lyonu. Velik vzpon pa je operativno zdravljenje raka na debelem črevesu in danki doseglo v prvih desetletjih našega stoletja. Pravočasna operacija danes omogoča bolniku popolno ozdravljenje. Osnovno načelo operativnega zdravljenja je, da odstranimo oboleli del črevesa in spojimo preostalo črevo. Če je potrebno odstraniti večji del debelega črevesa in danko, moramo napraviti na trebuhu novo odprtino za odvajanje blata. Pogosto se bolnik te posledice operacije ustraši in s težavo privoli v operacijo. Iz pogovorov z bolniki, s katerimi vzdržujemo redne stike še dolgo živje povsem normalno življenje, kot pred operacijo. Ker so obolenja za rakom na debelem črevesu in danki v porastu, je ljudi s tako odprtino za odvajanje blata na trebuhu danes po svetu več in več. Kot ozdravljeni se vrnejo k svoji družini in v svoj poklic.

Na drugem mestu je zdravljenje z žarki, ki ga lahko s pridom izvajajo bodisi samo ali pa v zvezi z kirurškim zdravljenjem. Kombinacija obsevalnega in operativnega zdravljenja se je pokazala za uspešno in se je na onkološkem inštitutu pogosto poslužujemo.

Tretji možni način zdravljenja je kemoterapija. Namen tega zdravljenja je, da bi zavirali razmnoževanje rakavih celic, ki so se morda že razsejale po organizmu in vgnezdile v drugih organih. To novejšo zdravljenje vsekakor pomeni napredek v zdravljenju rakavih obolenj nasploh in tudi pri raku na debelem črevesu in danki dosegamo z njim določene uspehe. Usoda pravočasno operiranih bolnikov je zelo ugodna. Zaradi precejšnjega števila zakasnelih primerov pa v poprečju dosegamo le okoli 50 % dokončno ozdravljenih.

Na kraju lahko povzamemo, da je zdravstvena prosvetljenost bolnika eden od odločilnih dejavnikov za njegovo usodo. Uspeh zdravljenja z načini, ki so nam danes na voljo, je tem večji, čim manjša je rakava razrast, ko pride bolnik v roke strokovnjaku. Če opazimo enega ali drugega od naštetih bolezenskih znamenj, torej – čimprej k zdravniku!

dr. FRANCE LUKIČ

Prosto soboto smo izkoristili za urejanje okolice. Udeleženci delovne akcije zagotavljajo, da je bilo zabavno: dobre volje, sproščenega smeha pa tudi žuljev na rokah ni manjkalo. Tako bi bilo treba še večkrat prijeti za krampe in lopate. Foto: Branko Herak)

Smo posejali slabo seme in pričakovali dober sad?

Šolsko leto je za nami. Utihnil je dolgi hodnik, ni prerivanja pri malici, mladost se je razkropila širom po Beli krajini in sosednji Hrvatski. Učitelji so pospravili svoje predale, še enkrat prelistali „žepne“ beležke, če je še kaj zapisanega, pa ne storjenega.

Vsega je konec..., so bili zadnji glasovi po šolskem hodniku. Toda za učitelje se začne delo zopet znova. Kako? Po starem ali po novem? Sami ne najdemo odgovora. Pred nami je usmerjeno izobraževanje, vsaj 9. in 10. leto. Morali bomo krepko poprijeti. S polno odgovornostjo se bomo lotili dela, da ne bomo med zadnjimi.

Zaključili smo letno „bilanco“. In kaj nam je pokazala? Je uspešna ali ni? Pisali smo ocene. Drugi so jih pisali nam. Ocenjujemo se pri delu, v družbi, doma...

In seštevek števil je pokazal:

Poprečni učni uspeh na poklicni tekstilni šoli v Metliki ob koncu šol. leta 1975/76 je bil 82,5 %. Za popravni izpit pa se mora pripravljati 12 učenec. Zaključni izpit je opravljalo 31 kandidatov in ga uspešno opravilo 23 ali 74,2 %.

Tako smo zaključili. Ali smo si za služili počitnice?

Iskreno upam, da nam kdo od dobronamernih razpravljalcev ne bo očital, da so predolge. Ne razburjajte se, kajti že avgusta se bomo pokazali „spočiti“ in čili.

Vpis v 1. razred

Za vpis v prvi razred poklicne tekstilne šole v Metliki se je do 30. 8. 1976 odločilo 38 kandidatov. To število prav gotovo ne bo zadovoljevalo načrtovanih potreb v TOZD Konfekcija. Ne imejmo iluzij, da je studenec z izvirom poln. Počasi usiha. Morali

bomo malo drugače ovrednotiti KV delavca, če hočemo, da bo za vpis več zanimanja. Morda pa bomo imeli dovolj kandidatov iz „elitnih“ šol za konfekcionarje?

DRAGICA NENADIČ

Počastitev dneva borca

Borci NOB, zaposleni v TOZD in DSSS s sedežem v Metliki, so se polnoštevno udeležili srečanja borcev, ki je bilo 3. julija 1976 v sejni sobi podjetja. Srečanja se je udeležil tudi tovariš Vinko Kepic, predsednik ZZB NOB v občini Metlika.

Ob tej priložnosti je bil izvoljen aktiv odbora Zveze borcev v sestavi: Jure Flajnik (predsednik), Jože Šterk in Drago Žvab. Aktiv odbora bo deloval v okviru sindikata. Odbor si je zadal številne naloge ne samo s področja socialne varnosti in reševanja borčevskih pravic prek samoupravnih organov in interne zakonodaje, temveč bo tesno sodeloval z družbeno-političnimi organizacijami.

Predlagano je bilo, naj bi ustanovili svoj aktiv borci v zunanjih TOZD, v katerih je več kakor deset borcev (na primer TOZD Črnomelj). Pred osrednjo proslavo 20-letnice Beti bi se sestali vsi borci NOV, zaposleni v naši delovni organizaciji.

4. julija je bila na Lokvici proslava z odkritjem spomenika tridesetim padlim borcem in žrtvam fašizma ter razvitje prapora ZB NOV Lokvica. Ob udeležbi velikega števila krajanov in gostov, med katerimi so bili tudi številni delavci naše delovne organizacije, je govoril narodni heroj Jože Borštnar. V imenu delovne organizacije Beti Metlika, ki je bila pokrovitelj, pa je tovariš Miroslav Štimac razvil prapor aktiva ZB NOV Lokvica.

DRAGO ŽVAB

„To smo pa mi!“

Ukvarjanje z ljubiteljstvom je pasji posel. Človek zagani svoj prosti čas, kje kakšen dinarček in drobčino živcev. Za čigavo zdravje? Da pa vsi želimo imeti razvit amaterizem, je tudi res, kajti to ljudi povezuje in jih odtegne od ubijajočega načina življenja.

Potem je treba zapustiti delovno mesto za snemanje, ki si ga je izmislila televizija. Dekleta in fantje, ki plešejo ali igrajo, se z. u. ajdejo pred zidom. Služba je eno – od nje se živi – prepevanje, igranje in plesanje pa je drugo (od tega se ne živi). Pa si morajo vzeti dopuste ali pa jih odhod z delovnega mesta udari po žepu. Zavoljo lastnega veselja?

Gotovo ne. Dekleta in fantje ob nastopanjih predstavljajo mesto, Metliko, s katero se trkamo po prsih, ko nas zanese pot v belo (ne več tako belo) Ljubljano. Okrog src nas ščiplje, ko zagledamo na ekranu znane, domače obraze in takrat rečemo: „To smo pa mi!“

Prav bi bilo, da naredimo tudi okrog tega red. Da rečemo bobu bob in popu pop. Da nagradimo posameznike za njihovo popoldansko delo in trud vsaj s tem, da jim omogočimo tudi kdaj med delovnim časom to, da nas predstavljajo v javnosti. Prepogostokrat se namreč dogaja, da so zlasavisti, ki delajo, ignorantje pa uživajo rajski mir in se hinavsko smejejo izza hrbtov. Veliko je takih, ki po 14. uri dobesedno izhlapijo, se zarijejo v svoj popoldanski socializem in se jim „fučka“ za kulturo, za telesno kulturo, otroško varstvo, zdravstvo in tako dalje. Pa je tudi to naše, mar ne? Hitro pa povzdignemo svoj zvonki glas, če nam kdo samo skuša okrniti zapisano pravico, od družbe zahtevamo vse, vračamo pa ji fige in to z obema rokama. Kaže, da imajo nekateri štiri roke za vlečenje k sebi, za dajanje pa so jim zgornje okončine zakrneli.

Ako želimo razmah amaterizma, se bo potrebno marsikaj pogovoriti, drugače bo padlo v vodo še to, kar imamo. Predvsem pa moramo biti hvaležni vsem, ki v našem skomercializiranem svetu narede še kaj zastonj. Takih pa je tudi zaradi našega odnosa do njih vedno manj. Redki primerki pa so bili in bodo vedno več vredni.

T. G.

Spomnimo se jih

Letos praznujemo sto let, odkar se je rodil na otoku Braču Vladimir Nazor (1876–1949). Bil je pesnik, novelist, esejist, urednik, potopisec in otroški književnik. Ukvarjal se je tudi s prevajanjem Danteja, Goetheja, Heineja, Hugoja in drugih. Veliko truda je posvetil tudi čakavski dialektološki poeziji.

Leta 1943 se je vključil v NOB in v narodno revolucijo. Po vojni je bil predsednik Prezidijskega Sabora LR Hrvatske. Na književnem področju je delal več kot pol stoletja. Pokazal je izredno prilagodljivost novjšim književnim smerem. V lirskih zbirkah, na primer: Intime, Pjesmi ljuvene in obdelal intimne nemire in ljubezenske motive, v epskih pesmih (Slovanske legende, Medved Brundo in tako dalje) pa je Nazor širše zašel v zgodovinsko preteklost. V romanih in pripovedkah je največ zajel Istro in Primorje, Zagreb ter rojstni otok Brač. Njegova priznana dela so predvsem: Veli Joža, Istarske pripovedke, Zagrebske novele in podobno. Iz partizanskega obdobja pa so zlasti znana dela: Pesmi partizanske, Legende o tovarišu Titu, Govori in članki.

Nazorjevo književno delo v glavnem zajema aktiven odnos do življenja, izraža globoko vero v človekovo bogastvo in zaupanje v zmago pozitivnih človeških idealov.

MILAN BRAČIKA

Bodeča noč

Noč na Kolpi je minila, razbite steklenice in kozarci pa režejo noge kopalcem, kajti nekaj pijandur si je dajalo duška, da so metali vse, kar jim je prišlo pod roke v reko ali v kaj tršega (čudno,

—Kje je zdaj tisti, ki se je pritožil?

da se ni nihče tolkel po glavi). Metličani in drugi v svojem svetohlinstvu napadajo Tomažka Domiclja, ki je med drugim prepeval o tičku, s katerim se rado igra staro in mlado. Koliko hrupa za nič. Če takole mimogrede poslušas ljudi, njih govorjenje, ki je polnim vulgarizmov, vidiš, da je Tomažek svetopisemsko čist. Pa pustimo malomeščanstvo pri miru, ne dotikajmo se niti tega, da je bila ozvočitev bolj slaba, a tudi svetloba ni bila sončno močna. Temu se je pridružila še rahitična postrežba Viatorjevih gostincev, ki so obljubljali solidnost in ne vem kaj še vse, od vsega tega pa je dobil človek toplo pivo in to po težko-kategoričnem prerivanju, melodovanju in končno le zaradi vzvišenega tona glasu, ki je napovedoval popustitev živcev in v končni fazi odhod s prizorišča. Svinec in vroče olje se dandanašnji zlivata na Viator, ki rad tarna o težkem položaju na tem našem koncu, prikazuje izgubo in v svojem listu hrabro zapiše, da občina nima posluha za lokale v družbeni lasti (ker goste, ki prihajajo v Metliko, častijo po privatnih gostilnah in ne morda v hotelu, na katerega postrežbo in še kaj je bilo izrečenih

tisoč in ena pripomba). Ljudje so prišli na Kolpo tretjega julija 1976. leta, da bi jedli in bumčkali, Viator je razpostavil svoje šanke (in nekaj klopice), da bi kaj zaslužil, ko bo masa ljudi na kupu, toda množica ni imela kje sedeti, a še tisti, ki so imeli stol pod zadnjico, so uživali v zatemnitvi, ker je na prireditvenem prostoru kmalu crknila elektrika. (S kombijem so svetili peku čevapčičev, da ni spremenil mesa v črne murenčke.) Zato se ne gre čuditi, ako so ljudje zelenih obrazov trumoma odhajali domov (ali h gornjemu Badovincu, kjer so imeli vrata na stečaj odprta tja do jutra).

Noč na Kolpi naj bi postala tradicionalna. V smislu izboljšav iz leta v leto: poboljšati se bodo morali prireditelji programa, v roke bodo morali pljuniti pri Viatorju, kajti letošnji kiksi so bili le prehudi, da bi se smeli ponavljati v prihodnosti. Metanje krivde z ene na drugo ramo ne rešuje spodrsiljave, ki so vrgli senco predvsem na poprireditveni del: na postrežbo, na izbor jedače in pijače, na nepostojnost do gostov, ki so se počutili slabše kot na kakšni tretjerazredni veselici kje v Zgornjem Kašlju.

Finančno je Noč na Kolpi uspela. Seveda pa pritek dinarčkov v blagajno še ne pomeni, da se ga moramo napiti „do deske“, še preden je zapustil veselilni prostor zadnji, z vinom natočeni gost. S trezno glavo človek laže izpelje zaupano mu nalogo do kraja.

Sicer pa je bila Kolpa prijetno topla, toda te zasluge ne gre pripisovati Viatorju.

T. G.

BETKO IMA BESEDO

Eno od prostih sobot so delavci marketinga, splošno kadrovskega in tehničnega sektorja delali z lopatami in krampi okoli tovarne. Že kmalu po šesti uri so fantje slekli srajce, ker je sonce že jutraj toplo grelo. Edini, ki se je sprehajal naokoli, odet v srajco, je bil Ilija Predovič. Oblačilo je odvrzel šele pri malici.

Poletni foto utrinki

Tovariš Miroslav Štimac, direktor naše tovarne, je na lokviški proslavi ob dnevu borca predal borčevski prapor

Partizansko Lokvico je obiskal tudi narodni heroj Jože Borštnar, ki je govoril o junaštvih Belokranjcev

Dan borcev so proslavili skrajda v vsaki vasi, naš posnetek pa kaže, da brez belokranjskih noš skoraj ne gre

Kdo ne pozna Slavka Avguštna? Posnetek je bil narejen na suhorski proslavi ob dnevu borca

V začetku meseca smo dobili prirske pozdrave od 4. jugoslovanske himalajske odprave

Marjetka Vergot dela sicer v Kometu, toda domala pri vsaki naši modni reviji je zraven. Navadno pripravi modele, izhoda, poskrbi za pripomočke in za to, da poteka revija nemoteno. To pa je veliko. (Foto: Branko Herak)

Prireditel NOČ NA KOLPI je za nami. Gledalcev je bilo preko dva tisoč, v programu pa so sodelovali: pihalni orkester iz Metlike, mladinska folklorna skupina, Beti in Komet z modno revijo, Marjana Deržaj, Silvester Mihelčič, Tomaž Domicelj, kot napovedovalec pa Toni Gašperič. Po mnenju večine je prireditel lepo uspela in bi lahko postala tradicionalna. Kot manekenke so se predstavila domača dekleta, ki zaslužijo vso pohvalo. (Foto: Branko Herak)